

Budapest, 1874.

22. szám.

Május 28.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Az adózás.

(Cs. J.) Az anyagi érdekek főszerepet játszanak jelenleg a nemzetek életében s hazánknak is majd minden figyelmét az foglalja el, hogy miként hozza egyensúlyba a bevételek és kiadások mérlegét. Az adók emelése jövén ilyen esetben rendesen javaslatba, akarva nem akarva az adózás szomorú jelenségét taglalja az elme, s így nem lesz talán érdektelen, ha mi is vizsgálódásunk körébe vonjuk, nem azért ugyan, hogy számokkal mutatgassuk annak nyomasztó emelkedését, mert ezt úgy is eléggé van alkalmunk hallani a budgetviták alkalmával, hanem, hogy lássuk, milyen elvek vezetnek vagy vezethetnek az államférfiakat az adók kivetésénél?

Itt is, mint a közéletben forgó elvek legtöbbször egyoldalú felfogásra találunk, mely vagy az egyes emberek érdekét védi vagy kizárólag az államét. Amaz szerint az igazság azt követelné, hogy mindenki egyenlően járuljon az adó terhének viseléséhez, mint a társulatokban minden tag egyenlőképpen fizet, vagy amint a kereskedőnek árucikkeért épen oly árt tartozik fizetni a szegény, mint a gazdag. Csak hogy ezen eljárás szerint igen kevés jövedelme lenne az államnak, mert a szegény nem bírná teljesíteni a reá eső kötelezettséget.

Az egyoldalú felfogásnak ily kirívóan téves álláspontja azonban még nem riasztja vissza az egyesek érdeke mellett harcolókat és azzal állanak elő, hogy azon mérvben kell mindenkinek résztvenni az állam terheinek viselésében, amily mérvben részesül az állam által nyújtott előnyökben, s miután a gazdagok leginkább igénylik az állam segélyét birtokaik védelmére a szegény nép ellenében, tehát nekik kell legnagyobb részben ama terhek viseléséhez is járulniok. De igaz-e, hogy a gazdagok nyernek legtöbbet az államrend által? Nem volna-e könnyű nekik e nélkül a szegény gyámoltalan osztályt a szolgátság járma alá hajtani?

Mindez megfordult Stuart Mill elméjében is, s e különben nagy tudós nem tud a zürzavarból másképen menekedni, mint ama fölfedezéssel, hogy itt nem is annyira az igazságot kell zsinórmértékül venni, hanem a hasznossági elvet, mi más szavakkal annyit jelent, hogy nem az egyesek érdeke szerint rendezendő el az adózás, hanem az állam haszna, érdeke szerint.

Ime, itt a másik szélsőség, hol az egyesek érdeke többé tekintetbe sem jön, mert az állam mindenhatósága előtt el kell enyésznie az egyesek parányi, látszólagos jogának. Az adó kivetésénél legfőleg arra tekint, hogy az egyeseket annyira ne terhelje, miszerint adózási képességek tönkre menjen, épen úgy tesz tehát, mint a rabszolgák ura, ki csak azért nem öli meg lenyüggözöttjeit, hogy tovább is hasznukat vegye. Igen természetesnek találjuk, hogy az állam mindenhatósága mellett küzdök a természeti jogot eltöröltnek jelenték ki, hisz a merő utilitarizmus miképen is egyeznék meg az ember természetébe vésett igazság követelményeivel? Bentham egyenesen önkényűnek és föltétlennek mondja a természeti törvényt, mert mindenki saját kedve szerint értelmezheti, s annak mégis a feltétlenség színét kölcsönözheti; hogy a feltétlenség jellege nincsen inyök szerint az egyoldalú érdek képviselőinek, azt értjük, de hogy az önkényűség ellen száll sikra az, ki minden jogviszonyt mulékony életü történeti törvényekre akar alapítani, azt belátnunk a logika megértése nélkül nem lehet.

Az érdekek ily egyoldalú képviseltetése mellett tehát lehetetlen az igazságot követnünk az adózás rendszerében, mi azonban nem jogosít föl bennünket arra, hogy a merő hasznosság elvéből induljunk ki, mert mind a kettő az értelmi állásponton áll, hanem egy magasabb álláspontot utal minket, tudnillik az észlegetre, hol épen az igazság követeli az adózás rendszerében is épen úgy kielégíteni az állam, mint az egyesek érdekét.

Ezen állásponton az állam mint egység jelentkezik, melynek alkotó elemeit a szélesebb értelemben vett családok képezik; ezeknek köre, ha az üzleti összeköttetést tartjuk szem előtt, látjuk, hogy aszerént változik, amint valaki gazdagabb, vagy szegényebb, mert míg a szegény alig egy pár embert foglalkoztat saját részére, addig a dús ezreket von körébe, ekként számtalan kisebb-nagyobb család egymás irányában állást foglal, s ismét egy nagyobb családnak elemét képezik. E viszony alapján épen az igazság követeli, hogy a gazdag nagyobb mérvben járuljon az állam adójának viseléséhez, mert az államnak, mint egy nagyobb családnak feje s munkálkodásának ugyyszólván haszonbérelője, együttesen nagyobb alkatrészét képviseli mint egy vagyontalan munkás. Nem azért kell tehát nagyobb bért fizetnie a vagyonosnak, hogy lenyűgözve tartsa az állam a szegényt, s ő bizton lehessen birtokában, s a vagyontalan sem köszönhet többet az államnak, mint a gazdag, mert védelmezi a teljes elnyomás ellen, hisz így minden magasabb czél nélküli rendőrállammá silányulna az, mit büszkén hirdethetnek ugyan a mai materialisták, de azok előtt, kik az államban isteni gondviselésből származó intézményt látnak, bizony csak alszerű tulajdonság az.

Az állam és egyesek az ész álláspontjáról tekintve nem mint felek állanak egymással szemben, hanem mint egész és rész, de oly rész, mely az egész körében is bír önállósággal mint öntudatos lény, s az adózásban oly mérvben vesz részt, amelyen alkatrészét képezi az államnak.

Az államnak következőleg van joga megadóztatni az egyeseket, de ezen adózás igazságtalanná válik, ha a polgárok fáradságának gyümölcsét teljesen fölemészti, mert ez ismét szélsőség, az egyesek elnyomása az állam által. A viszony konkrét fölfogása lehet itt csak zsinórmérték, minden eltérés jobbra vagy balra igazságtalanság.

Vajha államháztartásunk intézői mindig szem előtt tartanák ezen elvet, s ne hallanók annyiszor hangsúlyozni az utilitarismust!

Venezze gyöngye.

Beszély.

(Vége.)

V.

A carneval elérkezett. Azon időben Venezia nemzeti ünnepnek tartá azt s roppant fénynyel szokta volt megülni. Már hetek óta folytak az előkészületek. Nagy számmal jöttek az idegenek is a városba az ünnepélyen részt vevendők. A fényes uri termekben úgy, mint a piszkos csapszékekben nem beszéltek másról, mint a közelgő napokról. Egyes társaságok diszmene- teket rendeztek: mindenki törte a fejét, minő bőhoságot kövessen el, mily uton módon kelthessen óriás kacaját. Bizonyos lázas ingerültség, nyughatatlanság mutatkozék minden arcon; az emberek suttogtak, titkolóztak, nevettek előre. A gazdagtól a szegényig, az aggas- tyántól a gyermekig örvendett mindenki.

A carneval első napját megelőző estén Maffeo belépett neje szobájába. A szép hölgy merengve ült a fényesen butorozott terem ablakánál. Szemei a canal grandéra voltak irányozva, hol most roppant élénkség mutatkozott. Tévelygő lelke valamely pontot keresett a sürgő forgó tömegben. Tán megtalálta azt, mert férje közeledtét észre sem vette, különben is léptei a vastag szőnyegen alig voltak hallhatók.

A széles kandallóban vígan pattogott a tűz. Fel- fel lobbanó fénye megvilágítá néha a merengő hölgy arcát. Midőn férje összefont karokkal előtte megállott, összererezte.

— Sylvia! te sokat ábrándozol, szólta Maffeo alányomott hangon. Mely világ az, hol lelked kóborol? Érzem, hogy oda én nem férközöm soha. Látlak itt, s még sem vagy itt.

— Miért mondd nekem ezt? kérdé szomorun.

— Mert érzem, hogy nem szeretsz. Hála köt téged hozzám, nem szerelem. Bár ne kötne az sem. Most szabad volnál.

— Nem bántam meg tettemet. Adtam-e okot arra, hogy ezt hidd?

— Igen. Szívem sugja. Lelkedben olvasok. Neked nyűg ez az élet. Én ne látnám, hogy küzdesz, én, férjed?

— De azért ismerem kötelmeimet.

— Most igen; később nem — folytatá Maffeo sötéten. Áldozni fogsz te is, de nem nekem.

Azt nem mondhatod! Ne feledd, hogy az ősz Cornaro leánya vagyok. Jöhet idő, midőn erről tisztán meg fogsz győződni.

Maffeo az ablakhoz ment s gondolkozva tekinte ki rajta. Azután visszatért nejéhez, megfogta kezét s szeméibe tekintett.

— Sylvia! — mondá reszketeg hangon — én néhány hétre távozom. Rendezni akarom Rómában ügyeimet s azután oda megyünk. Távol leszek és mégis melletted. Látni akarom igaz-e az, mit állítsz, ismered-e kötelmeidet?

Azután lehajolt s egy szenvedélyes csókot nyomott neje homlokára s eltávozték.

Sylvia hagyá őt távozni. Csak midőn léptei elhangzottak, kelt föl helyéből; szép szeméit elfutá egy égető fájdalom nedve. Sirt. Nehéz küzdelem volt szívében, csak midőn a végsőkre gondolt, emelkedék föl tiszta öntudata. Ha a szerelemnek bizonyítékait nem nyujthatá is gyanakvó férjének, arra, hogy kötelmeit nem feleli, minden esetben el volt tökéve.

A carneval napjára megérkeztek fényes jelmezei. Máskor annyira örvendett e napnak, e ruháknak, most bizonyos benső szorongás fogta el, midőn azokra tekinte. Gondtalanul szedte magára s midőn a palota kapujában lengő gondolájába beüle, a buskomolyság egészen erőt vett rajta. Lehuzá a nehéz selyem függönyöket s csak olykor tekinte ki, ha a zaj, lárma, nevetés egész közletről füleibe hatott. A lagunákon a gondolák ezrei hullám- zottak. Minden ajtóból, ablakból álarczos fők bukkan- tak elő. Valamennyi a Márk-tér felé sietett.

A gondola mellé csakhamar egy másik szegődött, szorosán oldalához simulva. Csucsán két orángutáng- nak öltözött izmos hajós dolgozott. Ugy látszott fel-

adatuk volt a Cornaro-palotából jött gondolát folytonosan követni, szem elől nem veszíteni. A többi jött, ment, elsubant, vagy eltűnt a szűk mellék sikátorokon; ez az egy nem tágitott.

Midőn Sylvia a Márk teréhez ért, néhány szót intéze eseléideihez s a gondola kikötött. Ép azon pillanatban kötött ki a másik is. Gazdag öltözetű ifju szökött ki abból. Vállait biborselyem palást fődé s dus fürteit széles tollas főveg takará. Halványpiros álarca volt, melyen keresztül vadul villogtak elő szemei. Alig éré Sylvia lábaival a száraz földet, melléje ugrott s hévvel ragadta meg kezét.

— Itt vagy! suttogá fojtott, de szenvedélyes hangon. Meddig vártalak. Minden reményem e három naphoz van kötve. Oh Sylvia! hallgass meg!

— Herczeg! szólta a hölgy mintegy félve tekintve körül s szorosabban lehuzva álczáját, ez meggondolatlanúság. E napok nem jogosítanak föl arra, hogy tovább is üldözz. Hagyj el.

— Soha, míg vér forr ereimben. Borgia nincs itt. Kémeim tudósítottak, hogy elutazott; nem is jó egyhamar vissza. Sylvia!

— Férjem távolléte eszedbe juttathatja kötelességedet, herczeg.

— Csak jogaimat juttatja eszembe — viszonzá hévvel amaz.

— Jogaidat? Nem értelek.

— Nincsen-e jogom szivedhez? Oh, hiába küzdesz ellenem Sylvia. En tudom, hogy szeretsz; szemedből olvasom azt. Oh, miért taszítasz el? Én megvédlek, mint senki Velenczében.

— Hála az égnek, nincs szükségem védelemre.

— De lehet.

— Nem fogok oda sülyedni.

— Oh, Sylvia! én eddig kértem, könyörögtem. Bűnöm ellened még megbocsátható. Neved elvesztett fényét csak játék nekem visszaállítani. Ne tégy gonoszszá! Egy poklot szítasz bennem, egy emésztő lángot, vagy oltsd el, ha bírod, vagy viszonzd!

— Az elsőre nincs időm, a másokra nincs kedvem. Emlékezzél férjemre.

— Attól ne tarts. Biztos vagyok, hogy el nem árulsz. Borgia aligha látja viszont Velenczét valaha.

E pillanatban egy hatalmas esattanás hallatszott. Egy halásznak öltözött pajkos álarcos nagyot ütött zörgő fakardjával a herczeg vállára s mire az boszankodva megfordult, hirtelen eltűnt a hemzsegő néptömegben.

Sylvia csak nagy bajjal tudott a tömegen keresztül hatni, a herczeg folyton nyomában volt. A Lorenzi-palota öblös kapuja előtt megállapodék; annak ablakaiból álarcos fők integettek alá. A kapuban medvének öltözött inasok fogadák. Ugy látszik, fenn az uri termekben vártak látogatására. A herczegnek itt válnia kellett; bár ismerte jól a Lorenzi családot, nem követte Sylviaát. Nem volt czélja magát elárulni. Még egyszer hirtelen a hölgyhez hajolt, forró reszketeg hangon sugá füleibe:

— Meg foglak várni Sylvia!

Sylvia látszólag megkönnyebülten sieté föl a széles lépcsőkön. Nem sokára megjelent arca az ablakok

egyikében. Figyelmesen tekinté alá. A herczeg ott sétált a palota előtt az álarcosok mindinkább sűrűdő tömegében. Szemeit le nem vette a kapuról.

Lassankint est lőn. A tér mindinkább népesedett. Bizarr, nevetséges öltözetű álarcosok jártak fel s alá. Tréfa, enyelgés mindenütt. Amott egy vízfordónak hátán vékony nápolyi dudás hangoztatta a hatalmas köztársaság egyik harezi indulóját, míg két manónak öltözött fizkó le nem ránczigálta onnan. Itt egy szögletben két gitánissa tánczolt esörgős dobot verve feje fölött. Egy markos legény fölkapta a lányt karjaiba, megforgatta a levegőben és újra talpra állítá. A Lorenzi palotával szemközt lévő épület sötét kapujában szorosan a falhoz huzódva egy fekete palástba burkolt álarcos állott. Szemeit a palota ablakaira, majd annak kapujára függeszté. A fel s alá járó herczeg egyetlen mozdulata sem kerüle ki figyelmét.

Az idő eljárt, Sylvia bucsut vőn a családtól s csakhamar megjelent a palota ajtajában. Ugy látszott kíséretet kért, mert a medvének öltözött inasok félre taszították a csöseléket s azzal a közelgő herczeget is s az urnót a dogepalota előtt várakozó gondolába besegíték. Sylvia sietést parancsolt eseléideinek, mert tisztán kivévé, hogy a herczeg szintén gondolájába ült. Sylvia futott, de hiába. Mire palotája kapuja elé ért, a herczeg már ott volt. Lázás ingerültséggel hajolt a kiszálló hölgyhez.

— Még két napod van Sylvia!

E pillanatban az előbb látott fekete palástos ember oly közel suhant el a kiszállókkal mellett, hogy a szavakat hallhatá. A herczeg önkénytelenül megfordult. E pillanatot felhasználta Sylvia és eltűnt.

A herczeg sokáig állott ott. Merengve tekinté föl az ablakokra. Észre sem vevé, hogy ama sötét alak az utca szögletéről miként figyelmeze rá s nem is távozik előbb, míg a herczeget elmenni nem látá.

A következő napon majdnem ugyanazok dolgok történtek. Sylvia bánni kezdé férje távollétét. Szemrehányást tőn magának, hogy egyszerűen sem marasztalá, hogy nem ment vele. Ki tudja, hol van most; pedig mennyi szüksége volna rá. A herczeg már őrzöngött. Sylvia e napon csak eselédjeinek köszönheté megmenekülését.

Elérkezett a harmadik nap; a carneval legvigabb napja, melyen az elsőtől az utolsóig, mindenki részt veszen, még az is, ki eddig visszahuzódott. Ezen napon csak a mozdulatlan beteg marad otthon. Sylvia szívesebben otthon töltötte volna a napot, de egy meghívásnak engednie kellett. Nem nagy számmal voltak barátai, meg kelle becsülnie azokat. Mindazonáltal amnyi elővigyázattal élt, hogy álarca fölé még egy dominót huzott; s a palota szárazföldi, kicsiny ajtaján suhant ki.

A nap vidáman folyt le. A tréfa és bohóság teljesen kimerítették. A zajos jókedv ragadós. Sylvia szintén fölvidult a nap eseményei alatt, s jól esett lelkének, hogy a herczeget kijátsznia sikerült. Örömebe azonban néha egy fájó érzés vegyült. Egy sötét előérzés, melyet még kaczagása alatt sem nyomhatott el. Önkénytelenül is férje jutott eszébe; most hogy először kelle őt nélkülöznie, lassankint becsének ismeretére ébredt. Ha ő itt volna, teljes lenne öröme. Ugy érzé, hogy mégis jobban szereti őt, mint gondolá.

Az est már előhaladt, midőn palotájához vissza sietett. Vigasztalá magát a gondolattal, hogy a nap mégis jól sikerült. Győzött a hercegen. A carneval jogai csak a carneval idejére szólnak. Holnap már szabad.

Már közel volt palotájához, midőn nyilsebességgel jó nyomába egy gondola, négy erős fiézkótól hajtva. A két gondola egyszerre ért a palotakapu küszöbéhez. Midőn Sylvia kilépett, egy forró kéz ragadta meg karját, egy szerelmet és boszút lihegő suttogá reszketegen:

— Ki akartál játszani! Enyém vagy!

Sylvia összerendült; látá mint szoritják falhoz a herceg emberei eseléseit; menekülni akart, ajkán megfagyott a szó; a herceg át akará karolni.

E pillanatban valami villámlott a légen át s a herceg átütött szívvel rogyott a küszöbre.

— Sylvia! Sylvia! mit tettél? Szerettelek. Meghalok!

A hölgy rémülten hajolt alá a hercegnek, kinek melléből vadul szökött elő a friss, életpiros vér. A tör bement a hátán, kijött a mellén.

Egy pillanat alatt összefutott a nép. Vad kiáltások hallatszottak. — Néhányan fölemelték a sebesültet, lekapcsolák álarczát s iszonytól és dühtől remegő hangon kiálták: A herceg! Benvenuto herceg! A tömeg nőttön nőtt. Az irtózatossá szájra terjedt. — Ki volt mellette? orditák néhányan. — Le az álarczával! — Senkit se bocsássatok!

Sylvia megkövülve állt ott a dühöngő nép előtt. Nem érzé, mint tépik le egyenkint ruházatát, álarczát, szemei a holt ifjura volt függesztve. Kimondhatlan bus érzés fogta el szívét. Nem volt eszméleténél. Álomnak hitte az egészet. Csak akkor rezzent föl, midőn a tizek biztosan égő fáklyákkal körülvéve karjára tévé kezét, hogy elvezesse.

— Vissza! kiálta parancsoló hangon. Nevem Cornaro Sylvia! E ház, atyám háza. Itt mindig megtaláltok!

Azzal kitépve magát a tömeg karjaiból, a palotába sietett.

Az utcza végén látszólagos nyugtalansággal szemlélé e gyorsan lefolyt jelenetet egy fekete palástba burkolt alak: midőn az örséget kivéve a nép széljeloszlek. beburkolá magát köpenyébe, s nesztelen léptekkel elsietett. Ajkai valamit morogtak.

— Nem hibáztam! suttogá vad öröm hangján, — most már mehetek egyelőre Rómába.

VI.

Benvenuto herceg meggyilkolásának híre föllázítá egész Velencét. A nép bálványá gyilkos kéz alatt hullott el. A nép feldühödten ostromlá a dogepalotát s áldozatot kívánt. A tanács megrémült. Hallatlan eset volt Velencében, hogy egy emberéletért ily lármát üssenek. De a herceg nagy népszerűségnek örvendett; valamennyi vízihordó, gondoliere, halász atyját, pártfogóját hitte benne elveszetteknek. A féktelen düh és boszuvágy egy személyben, egy védtelen nőben öszpontosult, ki már előbb is az irigység és gyűlölet tárgya lett. Az ellenséges indulatu családok örvendtek

a gyalázatnak, mely az ősz Cornaro fejét érte. Védelmére senki sem gondolt. Velence gyöngye Velence szégyene lett.

De ha a nép tudott volna is megbocsátani az egykoron bálványozott szép bűnösnek, ha a hatalmas családok elfojtották volna gyűlöletüket, meg nem mentheté a szerencsétlen áldozatot semmi, a hatalmas doge boszujától, ki öcsese halálát nem engedte ingyen mulatsággul Velencének.

A tanács összeült. A szigorú arcú birák között ott ült az ősz Cornaro is. Szép fehér haja kuszált vala, szemei mélyen beestek. Ajka vonaglott, midőn a vádat igazoló pontokat felolvasták. Ő ismerte leányát; angyal volt az és ártatlan; de ki és miképen fogja védeni?

Midőn a vádlottat bevezették, a birák nem merték szemeiket fölemelni hozzá. Sylvia ott állt előttök, halványan, némán mint egy szobor, melyet művész az ihlet perceiben teremtett. Lecsüngő kezeit lassan összekukcsolá. Ugy látszott, mintha nem élne, nem is lélekzenék. Nem tudta, mi történik körülé. Lelke egy másik világban járt. Álmából látszék feljedin, midőn megszólíták:

— Tudod-e, miért állsz előttünk Cornaro Sylvia? kérdé a tanács elnöke.

— Alaptalan gyanu miatt — felelé csöndesen.

— Megmaradsz tehát makacs állításod mellett? Miért tetézed bűnödöt gyalázzal? Oly kevés előttd családod becsülete?

Az ősz Cornaro kinosan nyögött fel e szókra.

— Valót mondtam! szólt a hölgy álmadozó hangon. Nem állt érdekemben a herceg halála.

— De senki sem volt mellette, midőn a döfést kapta. A tanuk állítják, hogy átölelve tartott. Legközelebb voltál szívéhez. A törön rajta van családod czimere.

Sylvia összerendült. Ha eddig sejté, most már tudta, ki ölte meg Benvenuto.

— Az nem bizonyosságra, hanem csak gyanura adhat okot.

— Magad ellen beszélsz Sylvia! szólt a biró szigorú hangon. Te gyűlölted a herceget, mert sok okod volt rá. Tudva van előttünk, hogy amaz oltárról, hová szépséged, erényeid oly méltatlan emeltek, ő ránta le. Régen forraltad a boszút ellene ama gunydalokért, melyeket nászod napján a herceg bérenczei palotád előtt hangoztattak. Lassan csaltad törbe, midőn megnyitád előtte házad küszöbét. Ravasz tervet koholtál, midőn őt elámitád. Midőn esábitó mosolylyal tekintél rá, már kész volt szivedben a gonosz terv. Eltávolítád férjedet, hogy sértett gögöd fölötti boszudban utadban ne álljon. A carnevalt választád, a legalkalmasabb időt. Kettős álarczod volt, hogy könnyebben szabadulhass. Féltél, hogy elárulnak, azért magad hajtád végre.

— Soha sem gyűlölted a herceget, válaszolt Sylvia, kit e kínzó vádak hallatára csak ez egyetlen eszme ragadt meg.

— Ismét ellened beszélsz! folytatá a biró. Akkor tehát szeretted.

Sylvia elpirult. A sértett női érzet lángja lobogott arcán. Keble hullámszerű kezdett. Felveté nagy fénylő szemeit bírásra.

— Van jogotok itélni fölöttem — mondá keserűn, de meggyalázni nem.

— Előttünk nem áll többé Cornaro leánya — szólt közbe a bírák egyike, — hanem a bűnös.

— Akkor hát ítéljétek!

— Még, nem Sylvia! Egy dolog még megmenthet. Bizonyítsd be nekünk, hogy férjed, ez alattomos Borgia, a bűnös.

Sylvia-t mint a villám találta e szó. Élettel kínálta a leggonoszabb föltétel alatt. El kell árulnia férjét, s akkor mentve van.

Cornaro fölkelt. Oda ment leányához. Hosszu ősz szakálával mintegy elborítá leánya arcát, midőn azt keblére voná. Sylvia csöndes zokogással borult azon szivre, melytől életet nyert s hitte, hogy uj, második életet fog nyerni ott.

— Gyermekek! suttogá az ősz; szólj! légy nyílt.

Mentsd meg a gyalázattól ősz fejemet. Szólj! ugy-e férjed volt; te ártatlan vagy!

Sylvia erősen küzdött, midőn magát atyja remegő karjaiban érzé; azon karokban, melyeknek joguk van sujtani s áldani. Előtte állt férje; egy szóval oda vetheti a pallosnak s e vér árán lemossa családjáról a szennyet. Férje ugy sem hitt benne. Nem ismertette meg a boldogsággal. Nincs joga ez áldozathoz.

— Beszélj gyermekem! szólt tovább az ősz szelideden simogatva leánya selyemfürteit, te mindig szerettél engemet. Engedelmes, jó leányom voltál. Mentsd meg magadat.

A hölgy szívében a küzdelem befejeződött. Látta feje fölött a villámot. Vagy őt vagy férjét fogja találni. Vétkesnek hitte-e magát, hogy kiszenvédésül oly borzasztót határozott? Tán volt szívének oly dobbanása, mely nem vala férjeé, hogy most oly keserű elégtétel eszméjére ébredett? Férje kötelemfelelt nőnek hitte őt. Im a sors egy próba elé vezette, megmutatni, hogy nem volt az.

Lehajolt s megcsókolta atyja kezét. Azután előlépett; csöndes de szilárd hangon mondá:

— Atyám győzött. Nem védem tovább magamat. Én öltem meg Benvenuto herceget!

Az ősz Cornaro mint szélütött állott meg e szavakra. Azután eltakarta arcát s lerogyott egy székre és sirt mint egy gyermek.

A váratlan vallomásra a bírák is meglepetve néztek egymásra. E néhány szó eloszlattott minden kétséget Sylvia ártatlansága felől, de annál biztosabban átadta őt a halálnak. Valamely magasabb indoknak kelle közbejönnie, hogy magára vállaljon egy bünt, melyet nem követett el. A bírák legtöbbje inkább ohajtá a verpadon látni Borgiát, mint a szerencsétlen nőt. A vádpontok hátterében el volt rejtve a mellékgondolat, hogy Sylvia férjét elárulandja. Az ellenkező eredmény megdöbbente mindenkit.

— Meggondoltad szavaidat Sylvia? szólt a bíró immár szelidebben.

— Teljesen!

— Tudod-e következményeit!

— Meghajlom a törvény előtt.

— Beszélj el bűnödöt részletesen.

— Azt nem fogom tenni. Gyötrelmem elég volt.

Te magad mondád előbb, ne tetézzem bűnömet szégyennel. Nem teszem. Magam voltam bűnös; senki sem segített. Ép ugy történt, ahogyan vádoltál.

A tanács elnöke intett s Sylvia elvezetteték. Egy pillantást vete atyjára s alig hallhatólag suttogá:

— Szégyened dicsőségeddé leszen!

A bírák összeültek. Cornaro álmódóva hallá tanácskozásait. A véghatározatban csakhamar meggyeztek. Az ősz atya ott ült összegörnyedve kínos gyötrelmei közt, a többiek nem törődtek vele. Midőn az ítélet le volt írva, a bírák egyike az aggastyánhoz lépett, vállára tevé kezét és szomorú hangon mondá:

— Jer öreg! Ird alá leányod halálítéletét!

VII.

A borzalmas nap elérkezett. Előtte való éjen a dogepalotával szemben, a két gránitoszlop között, melyek egyikén szent Márk szárnyas oroslánja, a másikon sz. Tódor a krokodillal látható, széles faalkotmányt emeltek. Még késő éjen át lehet hallani a kopácsolást, látni a fáklyák világánál sürgő-mozgó embereket. Nagy dolog fog itt holnap történni.

Szomorú, ködös téli reggel volt. A tengerről gonosz csipős szél fujt, a lagunák mozogtak; de mindez nem akadályozta senkit, hogy meg ne jelenjen egy ritka látvány szemlélésére. A dogepalota széles csarnokai zsúfolásig telve voltak; a procuratorok palotájának ablakaiban fej fejen volt. A zsibongó nép a széles tért foglalta el. Minden arcon a vad gyönyör s boszuérzet kifejezése honolt; aki szánalmat érzett, az itt nem mutatta magát.

A dogepalota nyitott loggiájának közepén megjelent a doge, fényes kíséretében a tanács tagjai, a procuratorok, a bírák és főnemesek. Kevéssel rá tompa harsonzó hallatszott s a palota megnyílt öblös kapujából lassan megindult egy szomorú menet. Elöl széles hadi lándzsákkal ellátott csapat, utat verve a tolongó nép közt. Utána néhány alábbrendelt hivatalnok. Ezek után jött egy magán az elitelt.

Sylvia soha sem volt oly szép, mint e pillanatban. Könnyü, testhez simuló hosszú fekete ruha fődé tagjait; haja le volt bontva s majdnem sarkait verdesé, arca fehér volt, mint a viasz. Nem félelem s aggodás, de tulvilági magasztaltság fénye ragyogott azon. Fejét magasra emelé, de nem kihívólag. Koronkint szeméit az égre veté s ekkor egy benső gyönyör halvány mosolya világítá meg arcát. Nyugodtan ment, mint egy vértanu. Hitt-e, remélt-e kegyelmet? Alig gondolható. Már ekkor megszerette a halált. A gondolat, melyért kiszenvédnie kellett, nagy és nemes vala. Érezte ő, hogy e napot nem családjá, de Veleneze évkönyveibe, mint szégyen napját fogják följegyezni. Néha egy percze megállt, lassan fölveté szeméit, mintha valakit keresne; még nincs itt; annál jobb. A küzdelem nem lesz nehéz.

Az eliteltet három lépésnyi távolságban követte egy szikár magas ember, veresbe öltözve. Oldalán rövid széles pallos függött. Ez volt a hóhér. Mellette mentek segédei.

Befejezte e menetet ismét egy csapat lándzsás. A nép tódult előre. Az emelvény körül a katonaság elhe-

lyezkedett. A bakó most föllépett az emelvényre, leveté köpenyét, felgyürte ingujjait, s egy pillantást vete a vele szemközt levő loggiára, hol az ítélőbirák valának, jelentve, hogy készen van.

A doge intett, a harsonaszó megszűnt. Egy ifjabb tanácsnok előlépett, levette tollas fővegét, szétbontott egy peccsétell ellátott pergament és kihajolva a palota erkélyéről, száraz, rekedt hangon felolvasá az ítéletet.

Sylvia ott állt a vérpád tövében. Egy pillanatra remegni kezdett, azután elborult előtte a világ. Nem hallott, nem látott, nem érzett semmit. Mig az ítéletet felolvasták nem volt magánál, csak akkor ébredt föl, midőn a hóhérlegények egyike kézen fogá s lassan fölvezeté az emelvényre.

E pillanatban általános meghatottság szállta meg a népet. Midőn látták ott Velence gyöngyét bűbájos szépségében a vérpádon állani, hidegen, nyugodtan, egy martyr fenségével arcán, elfeledték az iránta való gyűlöletet. Egy elfojtott fohász kelt a nép ajkain, midőn a bakó egy övéből előrántott késsel az elítélt haját tőből lemetszé. Sylvia ajkain egy halk sikoltás röppent el a durva érintésre. Egy pillantást vete elveszett fürteire s először jelent meg egy forró égő könnyű szemeiben.

Azután letérdelt, összekulcsolá kezeit s mint egy tulvilági szeráph lelkével imádkozott.

— Készülj! — kiálta rá a bakó, ki türelmetlenkedni kezdett.

Sylvia odalépett a tőkéhez, szeliden, mintha álomra készülné, lehajta fejét.

E perczben a szent-Márk-tér tulsó oldalán vad lárma keletkezék. Az emberek ordítottak, esend és rend egy percz alatt megszűnt. Mint a tengeri vihart megelőző

vészjósló moraj zugott végig a sűrű tömegben. Egy bősziült ember tört magának utat a sokaság közt. Arczára nem leheté ráismerni, haja szétkuszálva, szemei kikelve voltak, széles melle, mint dühödt fenevadé, hörgött. A nép iszonytól megkapatva engedett utat.

— Végezz bakó! hallatszék egy harsány szó a dogepalota nyílt csarnokából.

— Megálljatok! Megálljatok! — ordítá kétségbeesett hangon a jövevény s rohant a vérpádroz.

Odaért. A szép fej épen abban a pillanatban gurult le lábaihoz.

A nép, a tanács, a doge fölismerték Borgia Mafféót. Már késő volt.

Velence gyöngye már akkor az üdvezültek közé tért. A nép sirt; feleskoltta az áldozat kihullott vérnek nyomait. Összeszorított ökleit emelé a dogepalota felé. Átkokat szórt a tanácsra és birákra. De mindez már késő volt.

A törvény csak egy áldozatot kíván. A bünösért kiszenvedett más. A tanácsnak volt oka kegyelmet osztogatni. A nép dühe a birák fejére hullott vissza. Időbe került, mig Velence lecsillapodott.

* * *

Azóta századok vonultak el Velence fölött. A hir és dicsőség tovább hordozta karjain, de a sebet, melyet önmagán ütött, be nem gyógyitá. Évszázadokon át fönmaradt fájdalmas, s szegyenítő emléke az ártatlanul elhullott áldozatnak. Cornaro Sylvia, Velence gyöngye a női hűség és önfeláldozás eszménye maradt mindenkoron.

TÁRCSA.

Az elválasztottak.

— Regény, Lenzen Mária után németből fordítva. —

A Szent-István-Társulat közvetítése mellett az Athenaeum kiadásában megjelenő külföldi regények II. füzeté is kikerült a sajtó alól »Az Elválasztottak« czimmel, mely mű megválasztása és átültetése ép oly jó ízlést tanúsít, mint az első, melyet szintén e lapok hasábjain ismertettünk. Az Elválasztottak (Die Getrennten) egyike a legköltőibb, legvonzóbb olvasmányoknak. Meséjének egyszerű alakjai határozottan domborodnak ki azigénytelen keretből. Morálja a legnemesebb s megjelenésében discret. Bizonyos szelid hang jellemzi az egész előadást, s az író egész iránya minden tulvitt romanticismus, erősebb drámaiság elkerülésében áll. Egy viz-szinekkal festett kép ez, mely nagyon elbájoló, de melynek festékei nem elég zamatosak, és melyek azért nagyobb szenvedélyek kifejezésére alkalmatlanok.

A mese a neuklosteri szerény kastélyban veszi kezdetét, hol hárman ülnek együtt, az öreg Bruchland báró, ennek neje és egy fogadott rokon: Helén, ki az öreg Bruchland báró fiának jegyese. A falusi esendet az ifju Bruchlandnak megérkezte zavarja meg. Ez nem is sejtí, hogy a hir amit hozott, arájától, a szép Heléntől, oly hosszú időre el fogja szakítani. Miksa elmondja, hogy Kleindank, az öreg Bruchlandnak unokatestvére

meghalt, s tetemes vagyonát Bruchlandokra hagyta. E percztől fogva az apa mit sem akar tudni fia rég tervezett nősüléséről Helénnel, kinek semmije sincsen. Nem türheti a rokonban a szegénységet. E költőiellen indok, párosulva az apa makacs természetével, csakhamar megbontja a családi békét. Helén saját elhatározásával elhagyja Neuklostert, hogy a székvárosban Rechteren grófnéhoz menjen társalgónői minőségben. Ez egy idegen vén hölgy, kinek ostoba szeszélyeitől Helének sokat kell szenvednie. Miksa is elvetődik a világba, társaságokba vegyül, szórakozások vezeték Synthern grófné termeibe, ki kedvező parthienak látván az ifjut, leányát Constanceot ohajtaná hozzáadni. Azért meghívja Miksát estélyeire. Azonban ellenkező fordulat áll be. Mert ép ez estélyek egyikén látja viszont Miksa Helént. Eddig csak bánatot érzett Helén elvesztése és szerencsétlen helyzete miatt. Most a régi szerelem ellenállhatlan erővel ujul meg ismét szívében. És ezt csak fokozni képes Helén hidegsége, ki az öreg Bruchlandnak megígérte, hogy kerülni fogja fiát. Synthern grófné most egy alávaló tervhez folyamodik célja elérésére. El akarja távolítani Helént Miksa közeléből. Egy udvari bál alkalmával beszédbe ereszkedvén Rechteren grófnéval, előadja, hogy társalgónéjának az ifju Bruchland báróval még atyja házában viszonya volt és e kényes körülmény miatt kelle a házat elhagynia és mostani állásához folyamodnia. — A valódi és szinlelt göröcsökben szenvedő dama, ki előtt Isten után közvetlen az etiquette következik, rendkívül megboszankodik a dolgon s Helént azonnal elbocsátja. Synthern grófné megelé-

gedé
nem
kopá
ban
Midő
foszt
mag
már
mara
ki eg
Miut
meg
egyik
elbol
föltel
nyug
vette
hogy
testv
Helé
egy b
férjév
árulja
tarth
vélye
atyjá
Midő
már u
hagy
képes
Cons
rulja,
mely
hatna
fekvő
készi
Bruc
társá
már
társá
jobba
idősz
gyöng
öreg
jának
elmor
nőül
hason
kozik
aztán
tervs
hogy
Midő
nézet
rende
része
illik
sérül
Bran
halál
szavá

gedéssel értesíti Constancet tervéről, melyet az előtt vele közölni nem tartott tanácsosnak, miután Constance nem tartozott azon kopár lelkű nagyvilági hölgyek közé, kik az ily fajta ármányokban jártasok. E jelenet a regény egyik legigazabban írt része. Midőn a nagyvilági életet elunt Constance megtudja, hogyan fosztatott meg Helén menhelyétől, s ezt anyjától tudja meg, magánkívül van a fájdalom és harag miatt. A bánat úgy is már lesújtotta, hogy Miksa, kihez vonzalmat érzett, hideg maradt iránta; ehhez járult most a megaláztatás anyja részéről, ki egy nyomorult jellemű tett által akart leányán segíteni. Miután Constance kemény szemrehányásokkal támadta volna meg anyját, kijelenti neki, hogy kezét már eligérte udvarlói egyikének, Ostitz hadnagynak, kit kaczerkodása által egészen elbolondított azon czélból, hogy ezzel a tartózkodó Miksát feltékenységre bírja. E perctől fogva Constancenak nincs nyugalma Helén állapota miatt. Végre találkozik vele. Résztétel tudakozik helyzetéről s midőn Helén bizalmasan bevallja, hogy Rechteren grófné elbocsátotta, Constance a szerető testvér hangján ajánl fel neki egy alkalmas menhelyet, melyet Helén örömmel fogad. Ez Derscheid kis város, hol Constance egy barátja, Brand Luiza él igen egyszerűen, de igen boldogan férjével s két gyermekével. Helén megkéri Constancet, ne árulja el hollétét Miksa előtt, hogy atyjának adott szavát megtarthassa s azzal Brandékhoz utazik Derscheidbe, hol a legszívesebben fogadják. Ezalatt Miksa még egyszer fölkeresi atyját, hogy atyai áldását Helénnel való házasságára kinyerje. Midőn ez újból tagadólag válaszol, Miksa kijelenti, hogy most már úgy is nőül veszi Helént s teljesen szakítva atyjával, odahagyja a kastélyt. Azonban kedvese tartózkodási helyét nem képes kikutatni. A gondviselés szerepét most a nemes lelkű Constance veszi át. Nincs felhatalmazva, hogy Derscheidot elárulja, de finom érzéke sokkal jobb tervet sugall s oly utat mutat, melyen Helén, Miksa és annak atyja is engesztelődve találkozhatnak. Amint Osticzezal összekelt, egy Derscheidtől nem messze fekvő ódon kastélyba vonul férjével, hol nagy vadászatokra készülnek, melyekre sok vendég hivatalos. Ezek közt az öreg Bruchland is. Lassankint elérkezik az idő, midőn a vadásztársaság együvé sereglik. Bruchland báró is jelen van, most már mogorvább képpel mint azelőtt. Egy este Constance-val társalogván, nem kevésbé megvetőleg nyilatkozik Helénről, jobban mondva ennek szegénységéről. Constance ugyanis már időszerűnek látta szőnyegre hozni, hogy tudomása van fiának gyöngéd viszonyáról a szerencsétlen rokonnal. Alig hogy az öreg Bruchland megtette sértő nyilatkozatait, Constance haragjának egész méltóságával támadja meg a kíméletlen apát; elmondja, hogy ő — Constance — is vagyontalan férjhez ment nőül s inti a megdöbbsent Bruchlandot, ne merjen itt többé hasonló értelemben nyilatkozni, miután anyja is ép úgy gondolkodik a vagyonról mint ő maga: Constance. E naptól fogva aztán az egész család, a grófné, Ostitzné, Ostitz hadnagy tervszerént elhanyagolják a bárót, ki boszankodni kezd immár, hogy azért üldözte fiát és Helént, amiért mások megvetik. Midőn Constance látja, hogy Bruchland megszelidült s ócska nézeteit csaknem változtatni kezdi, — nagy hajtóvadászatot rendeztet Derscheid-városra irányában. Ez váratlan, a szerző részéről azonban csinált szerencsétlenséggel végződik. Tudniillik a városhoz már közel Bruchland leesik lováról s halálos sérülést kap. A vendégek orvosért sietnek, ki nem más mint Brand. A beteget ennek lakására szállítják, hol a báró — halálos ágyán — Helénnel találkozik, leányává fogadja, adott szavától fölmenti s fia nevévé teszi.

Ez igénytelen s nem egy helyen megindító cselekmény lélektanilag igen alaposan s nem mindennapi költői érzéssel van előadva. Sokan azt fogják találni, hogy nagyon is elhasznált motívumok fejlesztik az eseményeket. Ez igaz, de midőn a szerelem maga a legelhasználtabb s mégis mindig új motívum, akkor a cselekedetektől, melyek körüle csoportosulnak, hasonlóképp nem lehet követelni, hogy mindig újak és meglepők legyenek, mint a mechanika találmányai.

Gyanusabbnak találjuk azt, midőn valamely mű egy másikra emlékeztet, mely szintén nagy hatást tett. S ha nem csalódunk, ezt érezteti az olvasóval az Elváltasztottak is, mely nem kevésbé hasonlít Scribe Tündérújjaihoz. Ebben a család tagjainak viszonya egészen megegyez az Elváltasztottakéval. Még a vagyontalan leány neve is ugyanaz: Helén. A különbség csak annyi, hogy Scribe Helénje divatárusnő lesz, és mint ilyen, művészetével, tündérújjáival vagyont szerez, melylyel végül az őt kitagadó családot még meg is szegényíti. A küzdelem a megoldásig pedig jóval érdekesebb. Azonkívül Scribe indokai is elfogadhatóbbak. Az ő Helénje azért kénytelen a Lesneven családot ott hagyni, mert ez tönkre jutott, s csak még egyetlen fisarjának egy fényes házassága által állithatja helyre ismét a család-név elhomályosult fényét, míg regényünkben Helén szerencsétlenségét csak tisztán pénzkérdés idézi elő.

Mindamellett az Elváltasztottak oly nemes és vonzó olvasmány, amelyhez hasonlókat most már nem igen ültetnek át irodalmunkba. Divatlapjaink rizmszámra találják fel a Ponsou du Terrail-féle regényeket oly képtelenségekkel, melyekhez az igazságnak és valódi költészetnek semmi köze. Ez olvasmányokat aztán kevés jó szakítja meg, itt-ott pedig nem egy ocsmányság.

Annál nagyobb elismerést érdemel a törekvés, mely a nagyban hanyatló jóízűlést ily művek átültetésével ügyekszik föntartani.

HETI KRÓNIKA.

A képviselőház tetején szorgalmasan leng a zászló, jelöl, hogy ott mánkálkodni meg nem szüntek. A munka azonban ott sem hoz mindig jó gyümölcsöket. A közjegyzői intézményre vesztett csatát kell jelezniük.

A közjegyzői intézmény Magyarországon nem magyar, s hogy nem az: Tisz a Kálmánnak köszönhetik a nemzetiségek. A dolog fájdalmas oldalát ránk nézve abban találjuk fel, hogy e fontos ügy elejtése következtében új bátorságot nyertek azok, kik igazságtalan követeléseikkel folyvást csak hátráltatták a művelődést, s az ország és állam fogalmának általános megszilárdulását lehetetlenné tették. —

Az ügyvédi rendtartást is tárgyalták és — elfogadták; nem minden küzdelem nélkül ugyan, mert vannak ott pártok s vezérek, kik a fegyelmettségben zsarnokságot látnak és nem bírják felfogni, hogy a sok zugirkász és pörvesztő oly méltóság a társadalom testén, melyet minden áron ki kell irtani. Tisz a Kálmán különben itt is megmutatta, hogy viszonyainkat nem ismeri; míg ellenben a Pauley miniszter tündöklő beszéde ismét új koszorúval gazdagítja e férfiú homlokát.

A képviselőház feladata távol áll ugyan a delegatio feladatától; de mivel egyik a másikat ellensúlyozza vagy meglehet talán, hogy támogatja; a delegatusokról is megemlékezünk, kik a múlt héten befejezték működésüket. Tiszteletre vagy helyesebben a német delegatio tiszteletére a

magyar delegatusok fényes lakomát rendeztek a Margitszigeten, hová czifrán fellobogózott hajó röpitte őket mindnyájukat kedvező szelek mellett. A delegatusok maguk jó példával kívántak elül járni a takarékoságban, mert ime csak huszonöt forintot fizettek egy teritékért e lakomán; de mivel az illemnek és vendégszeretnek is vannak és fenállnak szabályai, ugy e lakomát is ama dolgok közé sorolják, melyektől a jogosultságot megtagadni nem lehet. A vendégeket a jó magyar borokon és pezsgón kívül cigány zene lelkesíté és hangolá a felköszöntésekre, melyek sorát Szögyény László nyitá meg és dr. Giskra végzé be. Kivülök még gróf Andrássy Gyula, Rosenberg herceg, Reehbauer, Majthényi és Prileszky Tadé mondtak felköszöntéseket. Holzgethan német delegatust könyekre falkasztá egyik magyar társa beszéde, és Haynald érsek a sok »szesz« között a vizről is megkívánván emlékezni, Pöckh altengernagyot élteté. Jökedv és megelégedés jellemezte e közös lakomát.

Vizről szólván, eszünkbe jut, hogy az ég csatornáit az ünnepek alatt tömémentelen vizet szolgáltatottak, annyit, hogy a kirándulni és szórakozni kívánók hiába örvendtek már hetek előtt a piros pünkösztnek. Csalódtak, valamint csalódtak azok, kik »Brankovics« második előadásán azért siettek a színházba, hogy mint »kijelentve« volt ő felségét láthassák. A királyi páholy üresen maradt, mivel ő Felsége az előadás előtt egy órával utazott vissza Bécsbe.

A dalmüvel szemben a színházi közönség, mely mindkét ízben megtölté a padokat, páholyokat, karzatokat és állóhelyeket, tájékozatlan maradt; Brankovicsnak szép a hangszerelése, de nincs jellege és ennek híján még a művészet sem gyakorolhat valami nagyobb hatást; a miért is a lelkesültség nyomát e két este hiában kerestük, mert nem találtuk fel. A zenekar finomul játszott, a szereplők megtették kötelességüket és a czimszerep személyesítője Odry nagy virtuozitással oldotta meg nehéz és fárasztó feladatát. A diszettek szemkápráztató, díszes és izlésteljes volta mindenkit meglepett, és főleg a harmadik felvonás utolsó színe a galleriák és folyosókkal ellátott lépcsőház, melybe a Molnár csoportozatai életet öntöttek, olyan volt, minőt e színpadon még nem láttunk. Lehman itt felülmulta önmagát és Molnár tultett Erkelen.

—r.

RÖVID HIREK.

— Ő Felsége a király f. hó 23-kán délben különvonattal Bécsbe utazott.

— Király ő Felsége a breznóbányai tüzkárosultaknak ezeröttszáz, a sáspatakiaknak pedig háromszáz forintot adományozott magánpénztárából.

— Király ő Felsége mult kedden reggel a Ludovika-akadémia növendékeiből alakított honvédszázalajat szemléltette meg, s legmagasb megelégedését nyilvánította a hadgyakorlatokban tanúsított praecisio felett.

— A halli alapítvány üresen állt erdélyi osztályzatu 210 forint segélydíjas helye Ő Felsége által Vajda Máriának adományoztatott.

— Jekelfalusy Vincze püspök haláláról a káptalan a következő gyászjelentést adta ki: A székesfehérvári székes-egyházi káptalan, saját, és a keseredett rokonság nevében

mélyen szomorodott szívvel jelenti méltóságos és főtisztelendő Jekelfalusi és Margitfalvai Jekelfalusy Ferr. Vincze székesfehérvári megyés püspök, ő szentsége a római pápa trón-állója és házi praelatusa, római gróf, a püspöki és szerzetesrendi ügyek római szent gyülekezete, és ő csász. s apost. királyi felsége tanácsosának, a szépművészet és bölcsészet tudorának, élte 73-dik évében, Rómában, folyó évi május 15-én, délutáni 4½ órakor, a haldoklók szentségének ajtatos felvétele, és a római pápa ő Szentsége végső áldásának elnyerése után, hosszas gyengélkedés következtében, történt csendes elhunytát. A boldogultnak hideg tetemei Rómából, a pünkösdi napokban Székesfehérvárra szállítottván, ugyan e hó 28-án a székesegyházban 10 órakor tartandó gyászos szent mise és beszterelés után, ugyanott a sirboltba, örök nyugalomra fognak letéttetni. Az enyészetlen világosság fényeskedjék neki. Kelt Székesfehérvárott, május 23-án 1874.

— Jekelfalusi Vincze székesfehérvári püspök hült tetemei Peitler Antal váci püspök ur ő excja által fognak örök nyugalomra letéttetni.

— A művészház építése ügyében a napokban értekezletet tartatott a képzőművészeti társulat csarnokában Majláth György országbíró elnöklete alatt. A Keleti Gusztáv által fölolvastott jelentés szerint teljes kilátás van a művészház létrehozására. A sugáruton levő telken kívül az építkezéshez rendelkezésre áll a társulat vagyonából 40,000 frt, s a társulattal egyesülni kész képcsarnokegylet huszonötezer forintja. Az építéshez még szükséges mintegy százezer forintot gyűjtésnek, nagy képsorsjáték s alapítványok által remélik fedezhetni. Mindjárt az ülésben Türsch 300 frt, b. Podmaniczky Frigyes 200 frtot ajánlott föl e czélra. A képsorsoláshoz művészeink legnagyobb készséggel ajánlottak föl ingyen műveket. Ezen értekezletben küldöttség választott, mely Majláth György vezetése alatt ő felségét fölkéri, hogy engedje meg Rudolf főhercegnek elvállalni a művészház védnökségét. Egy bizottság is neveztetett ki, mely a szükséges pénz beszerzéséről és elhelyezéséről fog gondoskodni.

— Rossi Ernő levelet irt Berlinből Jókai Mórhoz, melyben azt mondja, hogy legfőbb vágya Magyarországot mielőbb vizontlátni.

— A szerb egyházi congressus július 11-ikére Karloviczra egybehivatott.

— A zalavári apátságban f. hó 17-kén tartották meg a beigtatási ünnepélyt s ülték meg az apátság önállóságának visszanyerését. Két század óta Zalavár nem volt análló apátság.

— A gyermekmenhely és bölcsőde javára rendezett két quodlibet-estély, a költségeket leszámítva, ezerhetvenkét forint jövedelmet hozott a jótékony czélra.

— Az ötödik magyar jogászgyűlés f. hó 24-én este, a Hungaria disztermében tartott ismerkedési estélylyel vette kezdetét, s tart bezárólag 28-kaig.

— A Gellérhegynél sok fecskét találtak, melyek szegények az utolsó hideg napok alatt a sziklahasadékokban kerestek buvóhelyet s hidegtől és éhségtől megdermedve hullottak alá.

— Budavár bevételének 25-dik évfordulóját a budai honvédegylet f. hó 21-dikén reggeli 8 órakor a krisztinavárosi templomban tartott gyászmisével ülte meg.

Folytatás a mellékleten.

— Gróf Batthyány Lajos tetemei f. hó 26-án d. e. tétettek át az új mausoleumba; az ünnepély egész csendben ment végbe; jelen volt a mausoleum-bizottság elnöke Horváth Mihály püspök ur ő mélt. és a bizottság többi tagjai, a város részéről a főpolgármester és a főjegyző. A szertartást ft. Ráth József esperes apát ur ő nga végezte. A mausoleum a kerepesi-ut melletti temető legnagyobb monumentális siremléke.

— Halálozások. Ary Ödön miniszteri tanácsos, a kereskedelmi miniszterium helyettes államtitkára, élte 32-dik évében, tüdőorvadásban. Kötő hivatalnok volt, s benne egy jeles tehetség szállt kora sírba, hová őt buzgalma s tulfeszített munkássága vitte. — Lenkey Károly honvédtuszárnagy ezredes, Lenkey honvéd tábornok testvére, Egerben 73 éves korában. Lenkey vagyonának egy részét a honvédménháznak hagyományozta. — Anzenberger József lovag, altábornagy, budapesti vár- s helyparancsnok a harmadrendű vaskoronarend lovagja, stb. vasárnap délben 1 órakor hirtelen elhunyt. Egy órával halála előtt, még szokás szerént átvette a jelentéseket, midőn hirtelen agyszélhűdés érte, mely a köztiszteletben álló férfiú életének végét vetett.

— A londoni magyar egyesület javára június 27-én nagy lakomát készülnék rendezni, az elnökséget gróf Beust, az alelnökséget gróf Batthyányi Ödön fogadta el, Dudley lord és Sutherland hg szintén megígérték pártfogásukat. — Petrarca halálának f. évi július 18-dikán lesz ötszázadik évfordulója. E napot nem csak a költő születéshelyén Arezzóban, de egész Olaszországban nagy kegyelettel készülnék megülni. — Az orosz császár már elutazott Angliából. Az angol királynő az őszszel állítólag viszonzni szándékozik a császár látogatását. — Montebello gróf párbajra hívta Metternich herceget, amiért az utóbbinak neje azt mondta neki, hogy nem fogadja azon ember köszöntését, ki hűtlen lett a francia császári család iránt. Montebello könnyű sebet kapott. — Rochefort, mint jelentik, Sanfranciscóba érkezett.

MINDENFÉLE

Az iszákosság Angliában igen nagy méretűt öltött. Az évenként elköltött szeszes italok értéke Nagy-Britanniában többre megy száz millió font sterlingnél. A szeszes italokkal való kereskedelem másfél millió embert foglalkoztat 150,000 üzletben s 117 millió font sterling üzleti tőkét vesz igénybe, míg a gyapotipar üzletkéje csak 85 millió, a gyapjuiparé 22 millió, a vasiparé 25 millió font sterlinget tesz. A szeszes italok gyártására szükséges gabnamennyiség egyenlő egész Skócia évi gabnatermelvényével s az állam évi szeszdó-jövedelme majdnem 30 millió font sterling. Az iszákosság a munkás osztály helyzetének javulásával egyenlő lépést tart, az összes szesztermelvény kétharmadát a munkások költik el. Az angol munkás átlagos évi jövedelme 85 font sterling, ebből dohányra és pálinkára kiad 18 fontot.

Jó tanács. A Manzanares Madrid mellett nyáron rendszeresen kiszárad. Midőn egy francia a gyönyörű hidat látta, mely e folyón át vezet, így szólt spanyol barátjához: »Adjátok el hidotokat s vegyetek az árán magatoknak vizet.«

II. Frigyes király egy napon amint az ablakra könyökölve kinézett, észre vette, hogy egyik apródja az asztalon levő szelenczéből egy szippantás burnót vesz ki. A király nem akadályozta őt ezen foglalkozásában, midőn azonban az apród

a szelenczét az asztalra visszatette, megfordult s kérdé tőle »Tetszik-e neked ez a szelencze?« Az apród ijedtében nem tudott felelni. A király ismételte a kérdést, s az apród reszketve felelé, hogy a szelencze nagyon szép. »Ugy tehát vedd el, mondá a király, mert kettőnk számára nagyon kicsiny lenne.«

A kínai császár elrendelte, hogy kínai költők műveiből, a legrégebb időktől kezdve, egy gyűjtemény adassék ki. Ezen anthologia 208 kötetből fog állani. A császárnak, mint mondják 400,000 kötetből álló könyvtára van.

Beethoven és a pók. Beethoven már gyermekkorában elmerengett a zongorán, de még inkább a hegedűn, hogy gyakran megfeledkezett az ebéd vagy vacsora idejéről is, és ilyenkor rendszeren anyjának kellett őt feddőleg figyelmeztetnie. Egy alkalommal, midőn anyja ismét érte ment, a szoba közepén találta őt hegedűlve, s rémülve vette észre, hogy egy pók a szoba plafondjáról leereszkedve hegedűje felett lebegett. Bőszusan földredobta a pókot és lábaival összetaposta. Beethoven, ki cholericus természetű volt, emiatt oly dühbe jött, hogy hegedűjét anyja lábai elé lökte, mérgében darabokra törte és soha többé nem hegedült. Ezen pók volt az ő egyedüli hallgatója; zenéjével magához tudta őt varázsolni, mint Amphion, — s a pók meg volt öle.

Egy földműves egy reggel rémült arccal nyit be a tanítóhoz s elpanaszolja, hogy a megelőző éjjel hazamenet egy kísértetet látott. »Hol s mikor?« kérdé a tanító. »A templom mellett, amint befordultam az utcába« felelé a paraszt. »S milyen alakban?« kérdé tovább a tanító. »Egy nagy számár alakjában« volt a felelet. »Ugy nincs baj, mondá a tanító, csak menjen nyugodtan haza, mert ez a kend árnyéka volt.«

Napoleon császár egyszer egy nőtől, ki nagyon sokat tudott beszélni Franciaország szervezéséről s politikai viszonyairól, minden felelet helyett egyszerűen ezt kérdezte: »Asszonyom, ki neveli az ön gyermekeit?«

Egy szelleműs férfi egy ebéd alkalmával egy üresfejű fecsegő mellé talált ülni, ki beszédközben folytonosan kezével hadonázott. Midőn amaz őt rendreutasította, hogy ne hadonázzon az orra alatt, a fecsegő e szavakkal felelt: »Hát hová tegyem a kezemet?« — »Ha nem tudja máshová tenni, tegye a szájára« — volt a válasz.

Előfizetési felhívás. Ajánljuk a »Kath. Hetilap«-ot olvasóink becses figyelmébe és pártfogásába azon kérelemmel, hogy sziveskedjenek azt a maguk részéről is ismerőseik és barátaik körében ajánlani és terjeszteni, s annak új előfizetőket szerezni. Mint eddig úgy ezentul is törekedni fogunk, hogy e lapnak úgy szellemi mint nyomdai kiállításával a közönség pártfogását kiérdemeljük.

A lap előfizetési ára **évnegyedre: 1 frt, félévre: 2 frt, egész évre: 4 frt.**

Teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

